

© Пальчинська М. В.

під час досліду розширити це поняття і створити нову гіпотезу. Це напевне має бути пошук і пояснення всіх притаманних взаємозв'язків, як між елементами самої системи субстанції, так і матеріального тіла. Все це має говорити не тільки про наявність цих зв'язків, а і про можливість переходу одних тверджень до інших.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рорти Р. Историография философии: четыре жанра / Рорти Р. – М., 1998.
2. Щедровицкий Г. П. На досках. Публичные лекции по философии / Щедровицкий Г. П. – М., 2004. – 196 с.
3. Платон. Диалоги // Платон. – К.: «Основи», 1995. – С. 163.
4. Аристотель. Сочинения в четырех томах. Т. 1. // Аристотель : Ред. В. Ф. Асмус. - М., «Мысль», 1975. – С. 371.
5. Спиноза Б. Теологично-політичний трактат // Спиноза Б. / Пер. з лат. Литвинов. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. - С. 13.
6. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме / Локк Дж. Избр. филос. произв. Т. 1. - М., 1960. - С. 128.
7. Гегель Г. Собр. сочинений / Г. Гегель. Т. 3. - М., 1956. - С. 60–61.
8. Лопатин Л. М. Новые идеи в философии / Л. М. Лопатин. Сб. 8. - СПб, 1913.
9. Абельяр П. Диалектика / В кн.: Абельяр П. Теологические трактаты. - М., 1995. – С. 121.
10. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры: 3-е изд. / Ю. С. Степанов. - М.: Академический проект, 2004. - С. 42-67.
11. Пименова М. В. Символы культуры и способы концептуализации внутреннего мира человека (концептуальная метафора дома) / Пименова М.В. // Концепт. Образ. Понятие. Символ: к 70-летию проф. В.В. Колесова: коллективная монография / Отв. ред. М.В. Пименова. – Кемерово: ИПК «Графика», 2004. – С. 35-60.
12. Пименова М. В. Душа и дух: особенности концептуализации: монография / М.В. Пименова. – Кемерово: ИПК «Графика», 2004. – 386 с. (Серия «Концептуальные исследования». Вып. 3).

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – кандидат філософських наук, доцент, докторант кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

УДК: 141.7+1.316.3

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОЕКТУВАННІ

У статті аналізується інноваційні технології в соціальному проектуванні в контексті соціально-філософської парадигми. Соціальне проектування є інструментом соціальних змін, які дозволяють конструювати соціальний простір. Акцентується увага на видозмінах, яким підпорядковується існуюча система соціальної взаємодії внаслідок використання інноваційних технологій у проектній діяльності.

Ключові слова: інноваційні технології, соціальне проектування, соціальне простір, соціальні трансформації.

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СОЦИАЛЬНОМ ПРОЕКТИРОВАНИИ

В статье анализируются инновационные технологии в социальном проектировании в контексте социально-философской парадигмы. Социальное проектирование является инструментом социальных изменений, которые позволяют конструировать социальное

пространство. Акцентируется внимание на видоизменениях, которым подвергается существующая система социального взаимодействия вследствие использования инновационных технологий в проектной деятельности.

Ключевые слова: *инновационные технологии, социальное проектирование, социальное пространство, социальные трансформации.*

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN SOCIAL ENGINEERING

The article examines innovative technologies in the social planning in the context of socio-philosophical paradigm. Social engineering is a tool for social change, which allows designing the social space. The attention is focused on the modifications of which is subject to the existing system of social interaction through the use of innovative technologies in the project activities.

Keywords: *innovative technology, social development, social space, social transformation.*

Актуальність обраної теми полягає у тому, що трансформаційні процеси, притаманні сучасному суспільству у глобальних масштабах, актуалізують питання пошуку найбільш ефективних методів соціального проектування. Особливо гостро постає проблема методологічно обґрунтованих концепцій соціального проектування, які інтегрують науку і суспільну практику. Крім того, на сьогоднішній день існує розрив накопичених наукових знань із практикою реалізації соціальних проектів.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблема проектування і його використання в соціальній практиці складна і дискусійна. Із урахуванням важливості тієї ролі, яку відіграють соціальні проекти в сучасному світі, необхідно відзначити, що актуальність теми далеко не обмежується сферою теоретизування. Соціально-філософський аналіз інноваційних технологій у соціальному проектуванні є одним із методологічних базисів, на якому ґрунтується сучасна практика моделювання соціальних процесів.

Гносеологічні, методологічні та соціальні аспекти проектувальної діяльності висвітлені в роботах Н. Аітова, Г. Альтшуллера, Г. Антонюка, О. Генісаретського, Т. Дридзе, В. Курбатова, М. Лапіна, В. Лукова, Ж. Тощенко, Л. Уварової та інших. Серед зарубіжних дослідників, які вивчають питання проектування, необхідно назвати К. Керли, А. Невела, Т. Гулледжа, М. Мезаровича, Х. Хана, Р. Стаута, Е. Шварца, Ф. Полака, Г. Тейла, У. Херда, П. Хілла, Е. Яша та ін. Однак особливості інноваційного проектування та його значущість у сучасних соціокультурних умовах потребують подальшої теоретичної розробки та практичного втілення у систему соціальних відносин.

Мета – виокремити особливості інноваційних технологій у соціальному проектуванні, які найбільш ефективні в умовах становлення інформаційного суспільства у глобальному масштабі.

Під соціальним проектуванням розуміється «вид діяльності, яка має безпосереднє відношення до розвитку соціальної сфери, організації ефективної соціальної роботи, подолання різноманітних соціальних проблем» [4, с.12]. Це «конструювання індивідом, групою або організацією дії, спрямованої на досягнення соціально значущої мети і локалізованої за місцем, часом і ресурсами» [4, с.12]. Існує велика кількість підходів до визначення місця, сутності соціального проектування, його структури. У найбільш загальному вигляді об'єктом соціального проектування є соціальна система (або підсистема), її елементи, їх взаємодія тощо. Результатом соціального проектування є модель, що відображає структуру проєктованого об'єкта, його бажані характеристики, інші істотні аспекти.

Соціальне проектування також представляє особливий вид планової діяльності, суть якої полягає в науково обґрунтованому визначенні основних параметрів формування майбутніх соціальних об'єктів або процесів при максимальному дотриманні та погодженні інтересів суспільства, соціальних груп і особистості.

Для управління соціальним проектом зазвичай використовується комбінація типових управлінських структур: функціональної, матричної і проектної структури управління.

Інший підхід до соціального проектування – проблемно орієнтований підхід. Для цього підходу характерні:

- 1) розгляд об'єктивних і суб'єктивних факторів соціального відтворення в якості рівноправних;
- 2) розуміння проектування як органічного і завершального етапу соціально-діагностичної роботи;
- 3) натиск на зворотний зв'язок між діагностичною та конструктивною стадіями процесу вироблення рішення [8, с.5].

Слід зазначити, що досить складно виокремити суто соціальний аспект при розробці будь-якого соціального проекту, що конструє соціальний простір. Будь-який із таких проектів має безліч вимірів – соціальний, політичний, економічний, екологічний, організаційний. Проектування має адекватно відповідати цим вимірам і підтримувати відповідні напрямки. Кожний із видів проектування може бути охарактеризований досить точно, але всі вони мають багато спільного з характером самого процесу проектування, за цілями і задачами, які взаємозалежно перекриваються. В окремих випадках соціальна і економічна ефективність можуть бути досягнуті в рамках тільки організаційного проектування, в інших – необхідні комплексні підходи до вирішення проблеми. Деякі види проектування, що не ідентифікуються як соціальне проектування, можуть у результаті дати порівняний або навіть більший соціальний ефект, ніж при виключно соціальному підході.

Один із перших напрямків, за яким необхідно аналізувати сутність соціального проектування – визнання або невизнання одним із критеріїв ефективності реалізації майбутнього проекту його позитивний вплив на ту проблемну ситуацію, на вирішення якої він спрямований. Ряд дослідників безпосередньо включають цей аспект у визначення соціального проектування, всередині якого здійснюється створення або трансформація існуючого соціального об'єкта. Незалежно від наслідків реалізації проектів та їх оцінок різними суб'єктами, ця діяльність є соціальним проектуванням за своєю суттю, оскільки вона спрямована на зміну характеристик соціального простору.

Соціальне проектування може мати різнопланові наслідки для різних соціальних груп, на які воно спрямоване, як позитивні, так і негативні. Позитивний ефект для однієї групи може мати негативну оцінку іншою групою. У цьому випадку можна говорити про суб'єктивний чинник оцінювання ефективності з точки зору досягнення цілей проекту з різних позицій. Мета проектування при цьому повинна включати в себе врахування суперечливих інтересів різних груп, спроби досягнення компромісу, оптимальності вибору [13, с. 221].

Необхідність застосування інноваційних технологій у соціальному проектуванні корелює із провідними тенденціями у розвитку суспільства [17], зокрема такими, як технізація, інформатизація, віртуалізація тощо, які розроблені у працях Д. Белла, Т. Веблена, Дж. Гелбрейта, Л. Мамфорда, Г. Маркузе, К. Поппера, Е. Тоффлера, А. Турен, Е. Фромма, Ж. Фурастьє та ін. Деякі з вищевказаних авторів розробляли різні концепції інноваційного соціального проектування, спираючись на ті зміни, які відбувалися в суспільстві під впливом інформаційних технологій.

Так, наприклад, Г. Маркузе вважає, що технологія соціального проектування в індустріальному суспільстві перешкоджає його трансформації в постіндустріальне (посттехнологічне) суспільство. Він розглядає проекти як концептуальний синтез і звертає увагу на реалізацію макросоціальних проектів. Реалізація соціальних проектів, у свою чергу, корелює з реалізацією технологічних проектів, які передбачають перетворення матеріальної дійсності. В результаті цього проводиться відмінність між природною формою матерії і формою матерії, яку вона придбала під впливом колективної історичної практики суб'єкта. Таким чином, технологічний проект розглядається як складова частина реалізації історичного проекту. До складу історичного проекту також включається філософський проект, науковий, соціально-політичний, соціально-економічний та інші різновиди проектів. Разом із цим, Г. Маркузе виступає проти технологічного фетишизму. Технологія задає проект, який

відповідає технологічній дійсності. Однак, сама технологічна дійсність є явищем, що приходить історично. Чинний технологічний проект проектує своє історичне заперечення. В результаті цього історичні проекти мають тенденцію поляризуватися на проект побудови капіталізму і проект побудови комунізму. Він критично ставиться до можливостей реалізації даних проектів. Вирішення даного протиріччя можливо, на його думку, за допомогою реалізації проекту побудови постіндустріального (посттехнологічного) суспільства[5].

Е. Фромм вважає, що реалізація індустріального проекту призводить не тільки до певних позитивних явищ, а й до виникнення соціальної патології. Так само як і Маркузе, він критично ставиться до реалізації індустріального проекту, відзначаючи позитивні і негативні результати його реалізації. Позитивним результатом реалізації індустріального проекту він вважає концентрацію трудових зусиль людей, привчання людей до дисципліни і порядку, оскільки в індустріальному суспільстві діють закони ринку, який є основою структури людських відносин у капіталістичному суспільстві. Функціонування ринку сприяє розвитку конкуренції між людьми, необхідність якої призвела до посилення суперництва, яке він описує за допомогою характерології [12, с.114]. Характерологія спирається на вивчення взаємодії між сучасною соціально-економічною структурою і структурою характеру середнього індивіда. В результаті розвитку товарно-грошових відносин виникає абстрактний, кількісний підхід до оцінки речей і людей. Людину починають оцінювати за кількістю грошей, якими вони володіють. Під впливом товарно-грошових відносин виникає відчуження у стосунках між людьми.

Виникнення відчужень Е. Фромм розглядає як прояв соціальної патології, яка розуміється як якась хвороба, що набула поширення в суспільстві як недоліки, властиві соціальній організації, наприклад, бюрократичній організації управління [Фромм Е.Здоровое общество, с. 116]. Природа відчуження тісно пов'язана з рутинізацією людського існування.

Формування гуманістичного підходу до управління суспільством передбачає гуманізацію технологій, які використовуються для реалізації індустріального проекту. Гуманізація індустріального суспільства передбачає розвиток великомасштабної централізованої організації, гуманістичного планування і використання досягнень технічного прогресу, зокрема кібернетики, автоматики і комп'ютерів в інтересах задоволення потреб людини.

К. Поппер також відзначив виникнення соціальної патології в результаті реалізації великомасштабних соціальних проектів. Він критично ставився до реалізації макросоціальних історичних проектів [7, с.48]. Для обґрунтування своєї точки зору він розглядає приклади утопічних макросоціальних проектів, виступає з критикою історизму в соціальному прогнозуванні та проектуванні. Для здійснення соціальних перетворень К. Поппер пропонує використовувати менш масштабні соціальні проекти і поелементні приватні технології. Таким чином, відповідно до його точки зору, можна уникнути тоталітаризму, виникнення якого можливо при реалізації макросоціальних проектів. За його думкою, суспільство поки готово тільки до використання технології реалізації проектів менш масштабних.

Е. Тоффлер пише про можливість поєднання великомасштабних і менш масштабних соціальних проектів. Він стверджує, що технологія соціального проектування призводить до революційного перетворення індустріального суспільства в постіндустріальне (суперіндустріальне) суспільство. Він вважає, що у процесі суспільного розвитку необхідно використовувати як макросоціальні проекти, так і мікросоціальні проекти [11, с. 56]. Соціальні нововведення здійснюються у вигляді хвильових перетворень, т.б. у процесі соціального розвитку розрізняються три хвилі: Перша хвиля пов'язана з використанням сільськогосподарської технології для впровадження соціальних нововведень, друга хвиля пов'язана з використанням машинної технології для впровадження соціальних нововведень, третя хвиля пов'язана з використанням суперіндустріальної технології для впровадження соціальних нововведень.

Новітні інформаційні (зокрема, комп'ютерні) технології значно опимізують проектну діяльність. Висока швидкість виникнення та поширення даного типу інновацій обумовлена стрімким розвитком комп'ютерних технологій та комп'ютерних мереж, їх використання у

соціальному проектуванні змінює саму соціальну систему. Якщо розглядати глобальну інформаційну систему Інтернет як частину інформаційного простору, можна сказати, що цей простір перебуває у стадії становлення. Для його повноцінного використання в соціальному проектуванні необхідно розуміння того, що це не просто інформаційний простір, це середовище соціальної взаємодії. Таким чином, віртуальний простір має соціальний вимір. Технологічна і соціальна складові віртуального простору є одним із факторів соціальних перетворень. Тому сьогодні паралельно із соціальним середовищем, в якому реалізується соціальне проектування, створюється віртуальний світ, у якому проводиться цикл експериментальних досліджень, пов'язаних із імітаційним моделюванням життєвого циклу проекту, його продукції та дій на ринку, тому одим із видів інноваційних технологій у соціальному проектуванні є віртуальні проекти.

Актуалізація інтересу до віртуальних проектів обумовлена масовим впровадженням інформаційних технологій та збільшенням сфер їх використання. В результаті появи нових можливостей, що надаються глобальними комп'ютерними мережами, змінився характер діяльності різних елементів соціальної структури суспільства. Прикладні системи колективного користування надають можливість продуктивно працювати незважаючи на просторові та часові обмеження.

Саме віртуальний простір сприяє оптимізації діяльності установ будь-якого типу завдяки перенесенню певного комплексу дій в он-лайн: «Вже сьогодні агентно-орієнтований підхід знаходить широке застосування в таких галузях як розподілене рішення складних завдань (і ефективне рішення розподілених завдань), поєднане проектування виробів, реінжиніринг бізнесу і побудова віртуальних підприємств, імітаційне моделювання інтегрованих виробничих систем і електронна торгівля, організація роботи колективів роботів і розподілена (сполучена) розробка комп'ютерних програм. У найближчому майбутньому він, безсумнівно, посяде центральне місце при розвитку засобів управління інформацією і знаннями, і, звичайно, при створенні та впровадженні новітніх систем телекомунікації, розвитку глобальних комп'ютерних мереж, особливо, мережі Інтернет»[9, с.11].

В якості наочних прикладів даного висловлювання достатньо згадати оптимізацію інтернет-операцій, пов'язаних із розподіленою системою розрахунків та взаємодією між соціальними елементами. Саме їх впровадження у глобальні економічні процеси призвело до зростання попиту на глобальні мережі. Як би ці види зв'язку здійснювалися через спеціально виділені канали, вони стали б недоцільно дорогими, але саме доступність глобальних комп'ютерних мереж у технічному та матеріальному аспектах реалізували віртуалізацію в соціальній дійсності. Згаданий приклад для впровадження віртуальних проектів у конкретну практичну діяльність є найбільш характерним і може розглядатися як еталон для нових, ще нереалізованих віртуальних проектів.

Аналізуючи процеси, які притаманні сучасному суспільству, Дж. Гараедагі говорить про доцільність використання в соціальному проектуванні такого інноваційного методу, як інтерактивне моделювання, що дозволяє також використовувати можливості новітніх технологій. Інтерактивне моделювання застосовується для того, щоб сформулювати проблему і для вироблення найбільш оптимального варіанту її вирішення в майбутньому. Він вважає необхідним об'єднати інтерактивне моделювання із трьома іншими елементами: ітеративним процесом дослідження, ітеративним мисленням і негентропічною поведінкою в системній методології соціального проектування [1, с. 186]. Ітеративний процес дослідження описує процес наближення моделі до заданого стану. У процесі ітеративного дослідження Дж. Гараедагі рекомендує керуватися цілісним мисленням, яке має враховувати всі основні положення системної методології і яке необхідно для осмислення сутності складного предмета.

Сучасні інноваційні методології проектування в різних галузях діяльності, в тому числі в соціальній, мають інструментальну комп'ютерну підтримку, яка забезпечує не тільки різні стадії розробки проекту, документування, а й має важливе значення для оцінки поточного

стану, ефективності пропонованих рішень.

Можна виділити кілька основних методологічних підходів, на які спираються розробники інформаційних систем. Тут необхідно зауважити, що на початковому етапі інформатизації інформаційні системи відігравали допоміжну роль. За сучасними уявленнями інформаційні системи в організації роботи відіграють істотно іншу роль. Вони є несучою основою організації і повинні повністю відповідати структурі її діяльності. При зміні структури діяльності повинна бути приведена у відповідність зі змінами та інформаційна система. Це зауваження ще раз підкреслює взаємозалежність соціальних структур і техногенного фактора глобального інформаційного середовища, в якому здійснюється проектна діяльність.

Найбільш часто використовують два підходи. Перший – структурний підхід, апарат якого спирається на глибоко опрацьовані математичні теорії (теорія систем, теорія відносин). Другий – об'єктно-орієнтований підхід, теоретичною основою якого є об'єктно-орієнтоване проектування. В рамках цих підходів широко використовуються комп'ютерні засоби проектування (так звані, CASE-засоби), які дозволяють скоротити терміни розробки, підвищити надійність рішень, забезпечити перенесення цих рішень на різні комп'ютерні платформи [14]. В основі цих інструментів є теоретичні концепції, які визначають характер проектної діяльності, властивості моделей, що створюються у процесі проектування.

Необхідно відзначити, що існували методологічні підходи до проектування, які не тільки не використовували комп'ютерний інструментарій, а й оголошували його марним або шкідливим. Наприклад, інформаційні системи довгий час співіснували з дисциплінами управління підприємствами, організаційним проектування, які всерйоз не спираються на ці системи. В якості такої дисципліни вдосконалення управління можна назвати підхід Е. Демінга «Безперервне вдосконалення процесів» [2]. Цей підхід ґрунтувався на тому, що розвиток інформаційних технологій і методів управління підприємствами розвивалися великою мірою незалежно [6, с.44].

Проектна робота в умовах інформатизації та віртуалізації системи соціальних відносин дозволила різко збільшити можливості обміну будь-якою інформацією, на основі стандартизованих протоколів обміну даними прикладного рівня в локальних і глобальних мережах. Це дозволило забезпечити постійну готовність працівника незалежно від географічних і часових меж (наприклад, за допомогою комп'ютерних баз даних, що дозволяють вводити структуровану інформацію, зберігати великі обсяги даних, вводити запити на отримання інформації, автоматично генерувати звіти) [3].

Інноваційне соціальне проектування включає також моделювання етапів проектного процесу, де створюється так звана функціональна модель, яка дозволяє описати і залежність одних компонентів системи від інших. Як приклад можна навести SADT– систему функціонального моделювання, яка дозволяє будувати моделі за допомогою функціональних діаграм, що враховують ієрархію елементів системи, характер їх взаємодії. При проектуванні інформаційних систем в основі яких, як правило, лежать бази даних, ця методологія застосовується для всебічного вивчення діяльності об'єкта інформатизації. Вся отримана інформація дає можливість реалізувати інформаційну систему відповідно до прийнятих в організації правил. Модель дозволяє досить точно описати структуру і функції системи, що моделюється, пов'язати потоки оброблюваної інформації і об'єкти, що сприймають, що виробляють і передають цю інформацію. Дана модель може використовуватися для більш глибокого розуміння функцій і призначення цієї системи, взаємодії її підсистем між собою, аналізу зв'язків системи з її оточенням [15; 16].

Висновки. Ефективне соціальне проектування у сучасних умовах можливе при вдосконаленні технології соціального проектування. У процесі розробки і реалізації соціального проекту використовуються як вже наявні технології, так і інноваційні. Проектування нової технології реалізації соціального проекту є важливою складовою частиною соціального проектування.

Соціальний простір конфігурується комунікаційними каналами, по яких відбувається

обмін інформацією між його елементами. Не можна відокремити соціальні інтеракції від операцій інформаційного обміну, оскільки будь-яка соціальна інтеракція містить елементи обміну інформацією. Уданий час віртуальний простір перетворився в багаторівневу розподілену глобальну структуру, інтегруючи інформаційні ресурси.

Паралельно із соціальним середовищем, в якому реалізується проект, створюється віртуальний світ, у якому проводиться цикл експериментальних досліджень, пов'язаних із імітаційним моделюванням життєвого циклу проекту, його продукції та дій на ринку, тому одним із видів інноваційних технологій в соціальному проектуванні є віртуальні проекти. Актуалізація інтересу до віртуальних проектів обумовлена масовим впровадженням інформаційних технологій та збільшенням сфер їх дії.

Використання ресурсів віртуального простору у соціальному проектуванні змінює саму соціальну систему. Для його повноцінного використання в соціальному проектуванні необхідно розуміння того, що це не просто інформаційний простір, це середовище соціальної взаємодії, яка визначає способи цієї взаємодії. Таким чином, віртуальний простір має соціальний вимір. Технологічна і соціальна складові віртуального простору є одним із факторів соціальних перетворень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гараедаги Дж. Системное мышление. Как управлять хаосом и сложными процессами. Платформа для моделирования архитектуры бизнеса. – Минск: Гревцов Букс, 2010. – 480 с.
2. Деминг В. Выход из кризиса// [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://www.piqiso.ru/?id=89>
3. Зиндер Е. Новое системное проектирование: информационные технологии и бизнес-реинжиниринг // Системы управления базами данных. — 1995. — № 4 // [Электронный ресурс]: Режим доступа: www.osp.ru/dbms/1995/04/38.htm
4. Луков В. Социальное проектирование: Учеб. пособие. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд-во МГУ: Флинта, 2007. — 240 с.
5. Маркузе Г. Одномерный человек Исследование идеологии развитого индустриального общества. – М: REFL-book, 1994. – 368 с.
6. Монахова Е. Моделирование бизнеса - наука или искусство? // PCWeek / RE. 1998. № 16. С.44-46// [Электронный ресурс]: Режим доступа: [kis.pcweek.ru /kis/koi8/mana/bisl.html](http://kis.pcweek.ru/kis/koi8/mana/bisl.html)
7. Поппер К. Открытое общество и его враги. – М.: Культурная инициатива, 1992. — 448 с.
8. Прогнозное социальное проектирование: методологические и методические проблемы / Боровик Е., Библер В., Гаазе-Рапопорт М. и др.; Отв. ред. Т. Дридзе; АН СССР. Ин-т социологии. – М.: Наука, 1989. – 256 с.
9. Тарасов В. Агенты, многоагентные системы, виртуальные сообщества: стратегическое направление в информатике и искусственном интеллекте// Новости искусственного интеллекта. – 1998. – №2. – С.5-63.
10. Тарасов В. От многоагентных систем к интеллектуальным организациям: философия, психология, информатика. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 352 с.
11. Тоффлер Э. Шок будущего/ Э. Тоффлер. – М.: Изд-во «АСТ», 2002. – 557 с.
12. Фромм Э. Здоровое общество. — М.: АСТ, 2006.-602 с.
13. Carley K. M., Newell A. The Nature of the Social Agent // Journal of Mathematical Sociology. 1994. N 19 (4). P. 221-262
14. Gullledge T., Haszako R. The Information Technology Enabled Organization: A Major Social Transformation in the USA. Management of Social Transformation. UNESCO (MOST), 1996.
15. Hahn H., Stout R. The Internet Complete Reference. Berkeley, 1994. P. 19
16. Mesarovic M. D., McGinnis DL, West D. A. Cybernetics of Global Change: Human dimension and Managing of Complexity.

17. Schwartz E. Webonomics: nine essential principles for growing our business on the World Wide Web. Penguin, 1997

Плавич Владимир Петрович – доктор философских наук, кандидат юридических наук, профессор, академик, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующий кафедрой общеправовых дисциплин и международного права Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЮРИДИЧЕСКОГО ТОЛКОВАНИЯ ПРАВОВЫХ НОРМ И СОВРЕМЕННОЙ ПРАВОПРИМИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Анализируются проблемы усовершенствования юридического толкования правовых норм и применения законов. Раскрыта методология герменевтического анализа правовых текстов. Обоснована возможность создания экспертных систем способных просчитать возможные траектории движения действующего субъекта к той или иной цели в заданном нормативном направлении.

Ключевые слова: юридическое толкование, правоприменительная деятельность, моделирование правовых ситуаций, интуитивное правовое чувство, новые способы познания реальности.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЮРИДИЧНОГО ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВОВИХ НОРМ І СУЧАСНОЇ ПРАВОЗАСТОСОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аналізуються проблеми удосконалення юридичного тлумачення правових норм і застосування законів. Автором розкрито цікава методологія герменевтичного аналізу правових текстів. Обґрунтована можливість створення експертних систем, здатних прорахувати можливі траєкторії руху діючого суб'єкта до тієї чи іншої цілі у заданому нормативному просторі.

Ключові слова: юридичне тлумачення, правозастосовуюча діяльність, модулювання правових ситуацій, інтуїтивне правове чуття, нові способи пізнання реальності.

ENHANCEMENT OF INTERPRETATION OF LEGAL NORMS AND MODERN LEGAL ACTIVITIES

This article is devoted to the problem of the improving of legal interpretation of legal norm and law enforcement. It was revealed the interesting method of hermeneutics analysis of the text. It is grounded the resources of creating of the expert system, which is able to calculate the admissible paths of the movement of the acting party to one or another aim in the prescribed nominative space.

Key words: legal interpretation, law enforcement activity, designing of legal situation, intuitive legal sense, new method of cognition of reality.

Актуальность темы. Понятие нормы права принадлежит к числу наиболее важных категорий теории права. Любое правовое явление раскрывается и обнаруживает себя только во взаимосвязи с нормами права. Норме права как части системы в той или иной степени свойственны признаки, присущие праву. Поэтому усовершенствование юридического толкования правовых норм является одной из самых актуальных проблем современности.

Целью работы является совершенствование юридического толкования правовых норм, так как любое правовое явление раскрывается и обнаруживает себя только во взаимосвязи с нормами права.

Слово «норма» происходит от латинского слова «norma» в значении «руководящее начало», «правило», «образец». В широком смысле слова «норма» означает некий